

Bezieling delen

Op weg naar een geloofsgemeenschap die bezieling deelt
én keuzes maakt

Protestantse Gemeente Oegstgeest
Beleidsplan 2021 – 2025

Versie 1 juni 2021

Inhoudsopgave

	pagina
Voorwoord	3
Hoofdstuk 1. Over dit beleidsplan	5
Hoofdstuk 2. Samenvatting	7
Hoofdstuk 3. Kerkelijk Nederland en de PGO anno 2020	9
Hoofdstuk 4. Raadpleging en bevindingen	11
Hoofdstuk 5. Missie en visie PGO	14
Hoofdstuk 6. Beleid en uitvoering	16
Hoofdstuk 7. Bedrijfsvoering PGO	22
Hoofdstuk 8. Monitoring en bijsturing van dit document	26
Bijlage 1: Tabellen met kerngetallen	27
Bijlage 2: Overzicht van uit te voeren acties 2021-2025, in dit beleidsplan opgenomen	29

Voorwoord

Met dit beleidsplan 2021-2025 dat de titel "Bezieling delen" gekregen heeft, wordt de lijn van het vorige beleidsplan, "Pelgrimage in verbondenheid; Zie ik jou en zie jij mij" vervolgd.

In een vers uit het slot van het evangelie volgens Lucas: "Brandde ons hart niet toen hij onderweg met ons sprak en de Schriften voor ons ontsloot?" (Lucas 24: 32 NBV 2004) bespeuren we iets van het eerste vuur van de eerste leerlingen van Jezus, bekend geworden als de Emmaüsgangers. Na de teleurstelling over wat er is gebeurd met Jezus uit Nazareth, spreken ze met elkaar over hun hoop en hoe die in de knop gebroken is. Ze zijn in verwarring over wat enkele vrouwen hen hebben verteld. Het zijn pelgrims in verbondenheid, traag van begrip, maar gaandeweg gaan hun de ogen open. Wanneer zij hun teleurstelling delen met een vreemde die hen in gesprek brengt met de Schriften, komt Christus onzichtbaar aanwezig als de onverwachte derde die met hen meetrekt. Zou het zo kunnen gaan, dat iemand van buiten ons bevraagt op onze bezieling en wij herontdekken waarvan ons hart sneller gaat kloppen?

In verbondenheid met elkaar en de Eeuwige zetten wij onze pelgrimage voort en willen we in verbondenheid met elkaar en met ieder om ons heen onze bezieling delen. Delen van wat ons voedt en bezielt, nieuwsgierig naar wat anderen bezieling geeft.

Wij doen dat vanuit onze missie

"De Protestantse Gemeente in Oegstgeest (PGO) is een gemeenschap van mensen met hun eigen levensverhaal en hun persoonlijke zoektocht naar zin en betekenis. De PGO laat zich inspireren en uitdagen door de Stem die klinkt in de verhalen uit de Bijbel, door Jezus Christus en door de traditie van het christelijk geloof. De PGO wil haar leden en niet-leden voeden door vieringen en ontmoetingen, gespreksgroepen en betekenisvol vrijwilligerswerk, kunst en muziek. De PGO biedt inspiratie voor het dragen van verantwoordelijkheid in de samenleving. De PGO is als geloofsgemeenschap deel van de samenleving en staat open en nieuwsgierig in die samenleving. Wij willen samen en persoonlijk een bijdrage leveren aan een rechtvaardige en zorgzame samenleving."

Dat delen vindt soms vanzelfsprekend plaats. Het vindt plaats in onze ontmoetingen tijdens de vele activiteiten die door de PGO worden georganiseerd. Het vindt plaats als we met onze kinderen en kleinkinderen van gedachten wisselen over de uitdagingen van deze tijd, als we spreken met elkaar over hoe om te gaan met de beperkingen die het coronavirus ons oplegt, hoe we met elkaar verbonden kunnen blijven zonder dat directe ontmoetingen mogelijk zijn.

Als we dus onze bezieling willen delen moeten we ons bewust zijn van wat ons bezielt. We blijven nieuwsgierig naar onze bronnen en de bronnen van anderen en zoeken "nieuw vuur in oude woorden"¹. We zoeken onderweg naar nieuwe taal om onze bronnen te kunnen delen met verschillende groepen binnen en buiten onze geloofsgemeenschap. Onze nieuwsgierigheid drijft ons verder en verbindt ons met andere groepen en organisaties in ons dorp.

Onderweg komen we andere herbergen tegen die misschien wel uit andere bronnen putten. In de open uitwisseling zoeken we naar wat hen voedt en kunnen we onze gedeelde waarden ontdekken. Zij kunnen ons ook de taal aanreiken waarmee we samen verder kunnen gaan. Samen zoeken naar zingeving, samen "één tegen eenzaamheid", samen omzien naar de ander verder weg. Samen ontmoeten in herbergen als het Dorpscentrum in ons dorp, bij andere geloofsgemeenschappen, in een herberg als het diaconaal centrum "De Bakkerij" in Leiden.

¹ Woorden van Sytze de Vries uit een gebed bij de Psalmen (Bij gelegenheid III: Omgang met de Psalmen, p. 15 Meinema 2007).

Onderweg moeten we keuzes maken, waarbij wij wat niet (meer) werkt achter ons laten, wat waardevol is behouden en verder uitbouwen en ook nieuwe initiatieven ontplooien. Kansen benutten en experimenten aangaan om zo een inspirerende geloofsgemeenschap te blijven en aansluiting te houden met eenieder om ons heen. Een gemeenschap die uitnodigend is.

Het wordt dus: kiezen én delen.

Hoofdstuk 1. Over dit beleidsplan

Waarom een PGO-beleidsplan?

Als Protestantse Gemeente Oegstgeest (PGO) staan we in de komende jaren voor een grote opgave. We willen onze plaats als geloofsgemeenschap in ons dorp en in onze omgeving op een inspirerende wijze vorm blijven geven, óók in een tijd van teruglopende inkomsten en ledenaantallen. De vraag is natuurlijk hóe we dat willen doen. Daarom is, net als in eerdere jaren, dit beleidsplan 2021-2025 opgesteld. Het is het sturings- en verantwoordingsinstrument van de kerkenraad. Het maakt zichtbaar:

- a. waarvoor de PGO staat (missie) en wat zij wil realiseren (visie);
- b. wat de PGO in de periode 2021-2025 concreet wil bereiken (doelen) en welke stappen daarvoor nodig zijn (strategie);
- c. wat de activiteiten en (randvoorwaardelijke) middelen zijn om a en b te kunnen realiseren;
- d. hoe monitoring en tussentijdse bijsturing plaats vindt.

Opbouw van dit document

Dit beleidsplan is als volgt opgebouwd. In *hoofdstuk 2* is een samenvatting van dit beleidsplan opgenomen. In *hoofdstuk 3* is de situatie van de christelijke kerken en de PGO anno 2020 kort geschetst en welke perspectieven er zijn om een betekenisvolle geloofsgemeenschap te blijven. In aansluiting daarop zijn in *hoofdstuk 4* de uitkomsten opgenomen van de consultaties die binnen en buiten de PGO zijn gehouden in aanloop naar de opstelling van dit beleidsplan. We hebben dit aangevuld met de belangrijkste algemene conclusies die vervolgens te trekken vielen. In *hoofdstuk 5* zijn de missie (waarvoor staat de PGO?) en visie (wat wil de PGO in 2025 gerealiseerd hebben?) opgenomen. *Hoofdstuk 6* *Beleid en uitvoering*, is de concretisering van de missie en visie en beschrijft wat we willen bereiken en hoe we dat willen realiseren. *Hoofdstuk 7* gaat over de organisatie en de bedrijfsvoering van de PGO en beschrijft de randvoorwaarden en speerpunten om in de komende jaren haar opgave als kerk te kunnen realiseren. Tot slot schetst *Hoofdstuk 8* hoe de daadwerkelijke uitvoering van dit beleidsplan in de komende jaren gevolgd wordt en hoe - indien nodig en gewenst - door de kerkenraad tussentijds kan worden bijgestuurd.

Totstandkoming beleidsplan

Dit beleidsplan is in opdracht van de kerkenraad voorbereid door een breed samengestelde PGO-commissie. De commissie heeft alle taakgroepen, de kerkenraad en het pastoraal team bevraagd over de gewenste richting die de PGO in de komende jaren zou moeten opgaan. Daarnaast zijn uitgebreide gesprekken gevoerd met specifieke groepen. Denk aan een groep jongeren (16-25 jaar), een groep regelmatige kerkgangers, een groep niet-regelmatige kerkgangers en een groep mensen die weliswaar geen lid zijn van de PGO, maar om uiteenlopende redenen er wel affiniteit mee hebben. Dit om een zo breed mogelijke inbreng te realiseren. Daar waar geen gesprekken konden plaatsvinden zijn vertegenwoordigers van die groepen gevraagd om vragenlijsten in te vullen.

Naast de groep van samenstellers van dit beleidsplan heeft een groot aantal mensen zich ingezet om dit beleidsplan tot stand te brengen. In een periode dat corona ook de PGO in haar greep hield was dat geen gemakkelijke opgave. Maar ook in deze tijd is die betrokkenheid niet alleen zeer bemoedigend geweest, maar heeft het ook getoond hoeveel energie er in de PGO is om haar opdracht te kunnen vervullen. Ik wil daarom iedereen die direct of indirect heeft bijgedragen aan dit beleidsplan van harte danken voor zijn of haar inzet.

De start van dit beleidsplan is gegeven op de gemeenteavond van 7 oktober 2019. Op de gemeenteavond van 12 oktober 2020 is de voortgang gepresenteerd. De kerkenraad is, aan de hand van een presentatie door de commissie beleidsplan, geïnformeerd op de "duindag" van zaterdag 30 januari 2021 en op 15 februari 2021 is het beleidsplan aan de gemeente gepresenteerd op een digitale gemeenteavond. Dit beleidsplan is door de kerkenraad op 10 juni 2021 vastgesteld.

Dit beleidsplan is tot stand gekomen in een periode waarin we als samenleving en als geloofsgemeenschap worden getroffen door een pandemie. Vanzelfsprekendheden van jaren bleken ineens niet vanzelfsprekend meer. De mogelijkheden om de zondagse eredienst bij te wonen werden beperkt, zingen in gezelschap werd zo goed als helemaal verboden en 1,5 meter werd de norm. Kringen konden niet meer plaatsvinden, vergaderingen werden online "zoom meetings" en we drinken online koffie met elkaar na de zondagse vieringen. Alle diensten zijn online te volgen, koffieochtenden gingen digitaal door. We hopen en vertrouwen erop dat we elkaar straks weer kunnen ontmoeten in de zondagse vieringen, weer samen te zingen en weer samen koffie te kunnen drinken en elkaar weer te ontmoeten in de diverse bijeenkomsten die worden georganiseerd.

Marien den Boer
Voorzitter kerkenraad

Hoofdstuk 2. Samenvatting

Het gaat relatief goed met de Protestantse Gemeente Oegstgeest. Dat willen we graag zo houden en daarom gaan we verder met vernieuwen: in aanvulling op wat de PGO nu al is, gaan we op weg naar nieuwe vormen van kerk zijn. Voor veel leden van de PGO geven vieringen en andere activiteiten bezieling en inspiratie. Daarnaast is de PGO voor velen een wezenlijk sociaal netwerk. En velen dragen als vrijwilligster/er bij aan de talrijke activiteiten van onze geloofsgemeenschap.

Tegelijkertijd zijn kerk en wereld in verandering; de PGO zal stappen moeten zetten om ook in de verdere toekomst een kerk van betekenis te blijven. Voor vrijwel alle Protestantse gemeenten in Nederland zien we dat de gemiddelde leeftijd van kerkbezoekers en gemeenteleden toeneemt, de aantallen kerkleden en -bezoekers nemen af en op termijn is ook het financiële draagvlak in het geding. We zoeken verbreding van wat de PGO te bieden heeft, met behoud van het bestaande. Zodat wij als kerk voor meer mensen betekenis hebben door bezieling, inspiratie, zingeving, dan nu het geval is.

Het beleidsplan is gebaseerd op deze missie:

De PGO is een gemeenschap van mensen met hun eigen levensverhaal en hun persoonlijke zoektocht naar zin en betekenis. De PGO laat zich inspireren en uitdagen door de Stem die klinkt in de verhalen uit de Bijbel, door Jezus Christus en door de traditie van het christelijk geloof. De PGO wil haar leden en niet-leden voeden door vieringen en ontmoetingen, gespreksgroepen en betekenisvol vrijwilligerswerk, kunst en muziek. De PGO biedt inspiratie voor het dragen van verantwoordelijkheid in de samenleving. De PGO is als geloofsgemeenschap deel van de samenleving en staat open en nieuwsgierig in die samenleving. Wij willen samen en persoonlijk een bijdrage leveren aan een rechtvaardige en zorgzame samenleving.

Onze visie is als volgt verwoord:

In 2025 is de PGO, in de complexe samenleving waarin velen op zoek zijn naar zingeving en verbondenheid, een verbindende en bezielende gemeenschap. De PGO als geloofsgemeenschap rond Woord en tafel biedt zingeving en verbinding voor zowel leden als niet-leden van de PGO. Zoals een tafellied zingt: "Voor ieder van ons een plaats aan de tafel...".

Deze visie is concreet gemaakt in de prioriteiten voor het te voeren beleid in de periode 2021-2025:

1. Zingeving in het dorp: de PGO wil met anderen een platform zijn om aan zingeving te werken, haar bezieling te delen en zo, gelet op haar plaats in de samenleving, een open gemeenschap zijn. Een platform overstijgt oude, traditionele (PGO-)structuren en geeft juist ruimte om met partners van buiten de PGO onze doelgroepen te bereiken en te bedienen.
2. Zingeving met de jeugd (en hun ouders): een open en uitnodigend platform voor kinderen, jongeren en hun ouders. De PGO wil nadrukkelijk samen met kinderen, jongeren en hun ouders zoeken naar zin en betekenis, naar geloof, hoop en liefde. Ouders en kinderen voelen zich vaak niet meer thuis in de bestaande structuren. Dat wil niet zeggen dat ze niet zoeken naar nieuwe vormen om hun geloof, hoop en liefde te delen. Ook jongeren geven nadrukkelijk aan dat in hun drukke agenda te weinig plaats is om even stil te staan bij het leven, de PGO wil daarvoor plaats bieden.
3. Zingeving met en voor ouderen, gelet op hun specifieke vragen. De ouderen hebben onze samenleving en onze geloofsgemeenschap met hun inzet vormgegeven. Aansluitend bij hun wensen, wil de PGO een actief aanbod van ondersteuning én inspiratie creëren en hen begeleiden in hun specifieke vragen.

Naast deze drie inhoudelijk prioriteiten zijn er nog enkele inhoudelijke wensen, bijvoorbeeld:

- Zo goed als mogelijk voldoen aan belangstelling die er binnen en rond de PGO is naar verschillende typen vieringen, dus meer variatie dan nu het geval is.
- Verdere uitbouw - vorig jaar gestart - van de nieuwe organisatie en inrichting van het pastoraat.

- Realiseren van de diaconale doelstelling: het actief omzien naar elkaar en vormgeven van missionair gemeente zijn en onze diaconale verantwoordelijkheid.
- In het kader van vorming, oecumene en samenleving: het aanbieden van kringen, lezingen, films en voorstellingen, op basis van belangstellingen en mogelijkheden. We zoeken actief de samenwerking met andere partners, zoals geloofsgemeenschappen in de omgeving, scholen, het Dorpscentrum, de Volksuniversiteit Oegstgeest en de boekhandel.

Het bovenstaande is geen geringe opgave. Om dat te bereiken zijn op enkele aspecten verbeteringen van de organisatie en bedrijfsvoering noodzakelijk. Dat leidt tot een vierde prioriteit:

4. De PGO wil een betekenisvolle geloofsgemeenschap blijven en maakt in de periode 2021-2025 keuzes om haar pastorale, diaconale, liturgische en missionaire opdracht als kerk ook op de middellange termijn te kunnen blijven vervullen. De wijze waarop zij haar organisatie inricht en ontwikkelt en haar bedrijfsvoering vormgeeft, ondersteunt deze transitie. Daarbij is de aanpak duurzaam, gericht op de (middel)lange termijn en zijn de randvoorwaarden en doelstellingen daarvoor duidelijk gesteld.

Concrete organisatorische verbeteringen zijn:

- De kerkenraad heeft een onderzoek ingesteld naar de wenselijke opzet en inrichting van de PGO als vrijwilligersorganisatie.
- Een transparante structuur voor besluitvorming en verantwoordelijkheden binnen de PGO.
- De PGO kiest voor een tweesporenbeleid van behoud en vernieuwing, met financiële parameters die een perspectief geven voor tenminste 8 jaar.
- De PGO gaat haar organisatie en personeelsbeleid in meerjarig perspectief verder ontwikkelen.
- De kerkenraad ontwikkelt een duidelijke visie en strategie op het bezit en beheer van het PGO-vastgoed afgeleid van de visie op ons kerk-zijn, het aantal leden en de omvang van het kerkbezoek.
- Een vastgoedportefeuille die naar aard en omvang in lijn is gebracht met de omvang van de PGO, het daadwerkelijke kerkgebruik en de doelstellingen van de PGO op de middellange termijn.
- Een vastgelegd communicatiebeleid voor zowel de interne als de externe communicatie, mede met in achtneming van de prioriteiten in dit beleidsplan.
- Een door de Kerkenraad vast te stellen duurzaamheidsplan.

Met dit alles hebben wij het vertrouwen dat we ook in 2025, het jaar waarin deze beleidsplanperiode wordt afgerond, zullen concluderen: het gaat goed met de PGO.

Hoofdstuk 3. Kerkelijk Nederland en de PGO anno 2020

3.1. Algemeen²

De Protestantse Gemeente Oegstgeest (PGO) maakt deel uit van de Protestantse Kerk Nederland (PKN) en hoort zo tot de wereldwijde gemeenschap waarin mensen het goede nieuws van Gods liefde horen en delen. In de Protestantse Kerk komen wij samen rond het evangelie van Jezus Christus. Samenleven in geloof, hoop en liefde vertaalt zich ook in maatschappelijke betrokkenheid.

In zijn algemeenheid kan gesteld worden dat Nederland in een vrij hoog tempo ontkerkelijkt; nog geen kwart van de bevolking is momenteel lid van een kerkgenootschap of levensbeschouwelijke groepering. Tegelijkertijd wordt de breuk tussen kerkelijken en niet-kerkelijken groter: driekwart van de Nederlanders geeft aan dat de kerken weinig of niet aansluiten bij de eigen visie op de zin van het leven.

Tegelijkertijd groeien migrantenkerken en zijn jonge kerkgangers gemotiveerder en orthodoxer dan oudere generaties. SCP-onderzoekers hebben recent erop gewezen dat de mate waarin mensen zichzelf als gelovig zien, duidelijk samenhangt met kerkelijkheid. Anderzijds, zo is gesteld dat van de Nederlanders die zeggen "beslist wel gelovig" te zijn bijna een kwart geen lid is van een kerkgenootschap. Bijna de helft van de mensen die zegt te geloven in een God of hogere macht, of die weleens zeggen te bidden, is buitenkerkelijk. (zie bijlage 1, tabel 1).

Alles bij elkaar is het dus voor alle kerken - en dus ook voor de PGO - een hele uitdaging om zich te verstaan met deze landelijke ontwikkelingen en tegelijkertijd na te denken over hoe wij in de komende jaren vorm en inhoud wil geven aan ons kerk-zijn. De PKN heeft daarbij alvast het duidelijke statement gemaakt dat zij ook in 2025 een *betekenisvolle kerk* wil zijn. Een kerk waar geloof, de geloofsgemeenschap en de diaconale en maatschappelijke presentie centraal (blijven) staan. In dit verband is het goed enige citaten aan te halen:

"We leven in boeiende tijden. De kerk krimpt en tegelijk ontstaan er nieuwe initiatieven. Vanuit de Protestantse Kerk zijn nu circa 250 nieuwe vormen van kerk-zijn ontstaan: pioniersplekken, kliederkerken, leefgemeenschappen, monastieke initiatieven en meer. De praktijk van deze nieuwe initiatieven roept vragen op rond ons kerk-zijn, zowel theologisch-inhoudelijke als organisatorische".

En:

"Dit is waarom nieuwe vormen van kerk-zijn nodig zijn: door maatschappelijke ontwikkelingen volstaan de huidige vormen van kerk-zijn niet. Ook al voldoen deze vormen nog volop in onze gemeente, we bereiken grote groepen in onze samenleving niet of nauwelijks. Om het in theologische termen uit te drukken: er zijn nieuwe contextualisaties van het evangelie nodig. Om het in bedrijfsmatige termen uit te drukken: er is innovatie nodig."

De kerken zijn dus - náást met wat zij al doen en gewoon voortzetten - welbewust op zoek naar vernieuwing. De mogelijkheden van de PKN-kerken om beter aan te sluiten bij verschillende groepen in de samenleving, zo is al jaren geleden vastgesteld, is wel aanwezig maar óók beperkt. Beter is het daarom te stellen dat de kerken zich in de komende jaren vanuit hun opdracht aanpassen aan de tijd, en daarbij naast het inspelen op vragen, zorgen en behoefte van hun traditionele achterban, óók aandacht geven aan ieder ander die dat behoeft.

3.2. De PGO en de Oegstgeester context

Het ledental van de PGO is al een aantal jaren dalende. De PGO telde aan het einde van 2020 zo'n 1875 leden, terwijl zij in 2015 nog 2172 leden had. Die daling zal de komende jaren doorzetten, naar verwachting

² De informatie uit deze paragraaf is ontleend aan de volgende bronnen: Joep de Hart en Pepijn van Houwelingen, Christenen in Nederland. Kerkelijke deelname en christelijke gelovigheid (SCP-publicatie 2018-32) Den Haag 2018; Peter Jobsen en Sander, Metaal, Analyse Mentality-milieus: zingevingsprofielen en relatie tot de PKN (Motivaction-rapport, 8 januari 2009), de PKN-website <https://www.protestantsekerk.nl/thema/kerk2025/> en de CBS-website <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/43/meer-dan-de-helft-nederlanders-niet-religieus> en daar vermelde bronnen en statistieken.

met zo'n 3% per jaar. De leeftijd van 77% van de leden is ouder dan 40, 44% ouder dan 65 en 24% ouder dan 75 jaar. (zie bijlage 1, tabel 2 en 3). Er is dus sprake van vergrijzing en ontgroening. Het kerkbezoek is wel constant (tussen de 10 en 15% van de leden bezoekt regelmatig een kerk van de PGO). De gevolgen van de coronacrisis m.b.t. het kerkbezoek zijn nog niet duidelijk; de angst is dat niet iedereen na de crisis weer de gang naar de kerk zal vinden; dit vraagt actieve opvolging.

Achter deze cijfers gaat echter al jaren een zeer actieve en zeer betrokken geloofsgemeenschap schuil. Het aantal activiteiten (binnen en buiten de PGO), het aantal vrijwilligers en hun inzet is bewonderenswaardig en wordt ook buiten de PGO gezien en gewaardeerd. Binnen de PGO-gemeenschap, zo heeft de beleidsplancommissie kunnen vaststellen, is er een hoge tevredenheid over wat de PGO brengt. Onder de erkenning dat vernieuwing - inclusief het maken van keuzes -, beslist nodig is, is er ook een duidelijke wens gebleken om veel van het vertrouwde en het waardevolle voort te zetten.

De afgelopen jaren is door de PGO actief gestuurd op kostenvermindering en inkomstenverhoging. Niettemin heeft de PGO de afgelopen jaren op jaarbasis financiële tekorten gekend (zie in bijlage 1, tabel 4 en 5). Deze tekorten worden opgevangen uit het eigen vermogen. De PGO heeft een eigen vermogen dat in vergelijking met andere Protestantse Gemeenten nog een bevredigende omvang heeft.

Kijken we naar de positie van de PGO in de lokale gemeenschap dan is een blik op de *Sociale Kaart. Welzijn en Ondersteuning 0 – 100 jaar* van de gemeente Oegstgeest veelzeggend, want deze is met name gericht op ouderen. De PGO is één van de organisaties die aan de sociale kaart bijdraagt. Thema's binnen de sociale kaart zijn onder meer koffie-inloop & cafés, maaltijden, cultuur, vrijwillige inzet en maatjes, ondersteuning minima, psychosociale hulp, mantelzorg, lotgenoten, opvoeden en opgroeien, palliatieve zorg en rouw, burenhulp en eenzaamheid. Het netwerk dat de kerken biedt is een aanknopingspunt om ook in wijken en straten netwerken te bouwen om kwetsbare groepen een luisterend oor en een helpende hand te bieden.

Met het aflopen van het PGO-beleidsplan voor de periode 2016-2020, *Pelgrimage in verbondenheid; Zie ik jou en jij mij*, was de hierboven beschreven situatie het vertrekpunt om voor de PGO een volgend beleidsplan op te stellen dat enerzijds rekening hield met de harde realiteit van vandaag en dat anderzijds de PGO in staat stelt in vertrouwen haar weg naar de toekomst te vervolgen. De eerste stap die daarvoor nodig was, was een brede raadpleging. De uitkomsten daarvan zijn beschreven in het volgende hoofdstuk.

Hoofdstuk 4. Raadpleging en bevindingen

4.1 Interne en externe raadpleging

In de aanloop naar dit beleidsplan heeft binnen én buiten de PGO een raadpleging plaatsgevonden. Het doel hiervan was de bestaande opvattingen en ervaringen over de PGO bijeen te brengen. Die inbreng is een belangrijke bron voor de concretisering van wat de PGO in 2021-2025 wil bereiken en hoe dat gerealiseerd zou moeten gaan worden.

De *interne* consultatie is gedaan bij alle taakgroepen van de PGO en de kerkenraad, maar ook bij leden die niet in een taakgroep actief zijn. Denk daarbij aan groepen "regelmatige kerkgangers", "niet-regelmatige kerkgangers" en jongeren (16-25 jaar). Aan de hand van vragenlijsten en een reeks interviews is opgehaald wat in essentie positief gewaardeerd wordt binnen de PGO en welke verbeteringen doorgevoerd zouden moeten worden. De *externe* consultatie heeft plaatsgevonden bij een aantal personen die geen (of niet meer) lid van een kerk zijn, maar wel enigerlei affiniteit met kerk en religie hebben. Dit hoofdstuk bevat de essentie van wat in de raadpleging naar voren is gebracht en wat er voorts voor algemene conclusies te trekken vielen.

4.2. De uitkomsten van de raadplegingen

Betekenis. Op de vraag naar woorden voor de individuele betekenis van de PGO wordt overwegend geantwoord met woorden die op het gemeenschappelijke duiden: "gemeenschap", "ontmoeten", "verbondenheid", "meedoen". Minder vaak worden woorden gegeven rond het geloof: "voedsel voor de ziel", "inspiratie", "prediking". Sporadisch wordt de omgeving genoemd: "betrokken op de maatschappij". De opvattingen over de rol van de PGO in de maatschappij kwam wel weer terug bij de gewenste impulsen.

Behouden. Gevraagd is naar datgene wat men in de PGO hoog waardeert en dat als zodanig in het beleidsplan benoemd zou moeten worden. In de beantwoording zijn vrijwel alle aspecten genoemd van wat er in de PGO gebeurt, in meerdere of mindere mate. De kerkdiensten worden hoog gewaardeerd, zowel de zondagse diensten als andere vieringen (advent, 40 dagen tijd); soms met expliciet uitgesproken waardering voor experimenten hierin, en met uitgesproken waardering voor de kerkmuziek en met waardering voor de diversiteit van de vieringen. Ook hoog gewaardeerd zijn activiteiten waarin gemeenteleden elkaar ontmoeten en het onderling gezellig is zoals het Kerstspel, running diner, gespreksgroepen etc. Waardering - minder vaak genoemd - is er voor activiteiten gericht op diegenen die hulp nodig hebben (pastoraat en diaconie). Een enkele maal worden de kerkgebouwen en wordt duurzaamheid genoemd. De gesprekspartners buiten de kerk waarderen de actieve rol en de zichtbaarheid in de Oegstgeester maatschappij, met name de inbreng voor ouderen en eenzamen.

Impulsen. Gevraagd is naar aspecten in de PGO waar nieuwe impulsen gewenst geacht worden. Voor velen is een hoge prioriteit (nieuwe) activiteiten voor jeugd en jongeren - en daarmee samenhangend jonge gezinnen - vanuit een breed perspectief, dus bijvoorbeeld jongerenpastoraat, specifieke diensten en betrokkenheid bij diaconale activiteiten. Onder de jongeren zelf leven wensen en ideeën als gezamenlijke reizen die met het geloof te maken hebben, uitwisseling over hoe het geloof een plaats in je leven heeft, gezamenlijke inzet van jongeren voor diaconale projecten en terugkeer van de scholendienst.

Hoge prioriteit wordt ook gevraagd voor de kerkdiensten, in het bijzonder voor diversiteit in de vieringen. Diversiteit kan betrekking hebben op het tijdstip (niet alleen op zondagochtend, maar bijvoorbeeld op zondagavond een Taizébedsviering), op variatie in de liturgie, op de aard van de dienst (bijvoorbeeld een diaconale dienst), op variaties in de doelgroepen (bijvoorbeeld een kliederkerkviering voor gezinnen), vieringen in de vorm van meditatieve momenten, variaties in de muziek, etc.

Ook het thema maatschappelijke betrokkenheid komt duidelijk naar voren, zowel door PGO-ers als niet-

PGO-ers. Er is voor gepleit dat de PGO zich niet alleen richt op binnenkerkelijke activiteiten, maar dat de blik zoveel mogelijk naar buiten wordt gericht. Zo wordt het belangrijk gevonden dat de PGO een duidelijke plek heeft in Oegstgeest, dat in diaconale projecten vanuit de PGO meer geparticipeerd wordt en dat vanuit de PGO bijgedragen wordt aan een zorgzame samenleving. Ook is door enkelen het thema duurzaamheid onderstreept. Hierop sluit aan dat door sommigen externe samenwerking nadrukkelijk geagendeerd is. Deels heeft dit betrekking op oecumenische activiteiten, dus samenwerking met andere kerken, maar ook wordt gewezen op in Oegstgeest actieve maatschappelijke organisaties. "Laat de kracht van de kerkelijke gemeente zichtbaar zijn in Oegstgeest". Daarom: laten we onze bezieling delen met andere kerken, met scholen, met het Dorpscentrum.

Brede aandacht wordt voorts gevraagd voor de (externe en interne) communicatie, onder meer verbreding van communicatiemiddelen (zoals niet-kerkelijke media) en vernieuwing/verbetering van de inhoud van de PGO-communicatie (nieuwsbrief/Oké, geloofsverhalen). Ook wordt de kerkenraad gevraagd met de gemeente lief en leed van de gemeenteleden te delen (bijvoorbeeld bij de bloemengroet), indien daar door de betrokken gemeenteleden toestemming voor wordt gegeven, zodat de we ten volle met elkaar mee kunnen leven.

Andere aspecten die ook genoemd zijn, betreffen de zorgelijke kerkfinanciën met als bijzondere aandachtspunten de relatie met de twee kerkgebouwen, een gewenst begrotingsevenwicht en werving van inkomsten; organiseren van specifieke evenementen; aandacht voor ethische kwesties en meer vraagsturing in de activiteiten als lezingen en gespreksbijeenkomsten.

Loslaten. De vraag is gesteld of we als PGO moeten *stoppen* met bepaalde dingen die we nu doen. Beantwoording van die vraag is moeilijk, zo bleek. Er is dus - naast alles wat wél gewenst is - geen duidelijke voorkeur voor wat we overboord moeten zetten. Niettemin leeft wel het besef dat de PGO niet alles kan willen en dus keuzes moet maken.

4.3 Algemene conclusies

De uitkomsten van hoofdstukken 3 en 4 vormden voor de commissie die dit beleidsplan heeft voorbereid, een belangrijke basis voor haar werkzaamheden. Niettemin moest er nog een aanvullende slag worden gemaakt om alle inbreng te vertalen naar een concrete en uitvoerbare visie en de realisatie daarvan in de periode 2021-2025. Daarom heeft de commissie in diverse aanvullende gesprekken gezocht naar die elementen die gewoonlijk terugkomen in een SWOT-analyse³. Alles bij elkaar heeft dat geleid tot de volgende algemene conclusies:

- **Actieve en betrokken geloofsgemeenschap.** De PGO is een actieve en betrokken geloofsgemeenschap, binnen én buiten de PGO is veel waardering voor wat de PGO is en doet. Dat is een cruciale basis om in de toekomst een betekenisvolle geloofsgemeenschap te kunnen zijn én voorlopig te blijven.
- **PGO maakt deel uit van de landelijke trend.** De PGO maakt onmiskenbaar deel uit van de landelijke trend van ontkerkelijking, vergrijzing, verminderde inkomsten en vrijwilligers en moet zich nú actief oriënteren op haar toekomst. De gevolgen van de coronacrisis op de middellange termijn zijn nog niet goed te overzien, maar die crisis heeft het de PGO allesbehalve gemakkelijker gemaakt. Over de verschillende toekomst-alternatieven moet de PGO tijdig en duidelijk communiceren.
- **Draagvlak voor wat we doen, keuzes maken is lastig.** Er is veel draagvlak voor behoud van wat we waardevol en vertrouwd vinden. Daarnaast wordt de noodzaak van (tal van) nieuwe impulsen onderkend. De overtuiging dat er ook dingen moeten veranderen en verbeteren wordt alom

³ SWOT staat voor Strengths, Weaknesses, Opportunities en Threats (sterktes, zwaktes, kansen en bedreigingen).

gedeeld, maar duidelijke keuzes maken wordt als lastig ervaren. Als de PGO echter een betekenisvolle geloofsgemeenschap wil blijven moet zij snel duidelijke keuzes maken, draagvlak creëren en voorgenomen besluiten consequent uitvoeren.

- **Organisatie- en beleidsontwikkeling blijft achter.** De ingewikkelde overleg- en besluitvormingsstructuur en de stand van de organisatie-en beleidsontwikkeling van de PGO geven reden tot zorg. Er is - bijvoorbeeld - geen centraal communicatiebeleid of -regie, predikanten zijn in de praktijk (te) zwaar belast met administratieve- en managementtaken om hun inhoudelijke taken goed te kunnen doen en de structuur met de huidige taakgroepen leidt vaak tot versnippering van de inzet van vrijwilligers, terwijl die juist - met gerichte ondersteuning/aansturing - zo nodig zijn om werk te maken van de prioriteiten van de PGO. Het tempo van verandering en de implementatiekracht zijn in de PGO - ook voor een vrijwilligersorganisatie - relatief laag.
- **Zorgen met betrekking tot het financieel perspectief.** Er zijn terecht grote zorgen over de financiën van de PGO. Die hangen samen met de jaarlijkse tekorten en als gevolg daarvan de afname van het eigen vermogen. Het ontwikkelen van een meerjarenbegroting met schriftelijk onderbouwde beleidskeuzes, die in de volle breedte zicht geeft op de financiële toekomst van de PGO, de verschillende scenario's daarbinnen en daarmee ook op (de duur van) het voortbestaan van de PGO als geheel wordt onderkend. Afhankelijk van de te maken beleidskeuzes is de PGO in elk geval in staat zeker zo'n 10 jaar financieel overeind te blijven. Maar dat betekent dat de PGO ook tijdig haar koers op termijn (zeker ook ten aanzien van het vastgoed, predikantsplaatsen en de personeelsformatie) moet hebben bepaald. Het perspectief van de PGO als zelfstandige geloofsgemeenschap op de middellange termijn en de daarin te maken keuzes (investeringen versus financiële stabiliteit, zelfstandig kerkgenootschap of fusie etc.) zijn nog niet in de volle breedte van de PGO besproken of in beeld gebracht.
- **De komende beleidsperiode vraagt veel van de PGO.** De komende beleidsperiode 2021-2025 vraagt, zeer veel van kerkenraad, taakgroepen, vrijwilligers en predikanten om zowel het vertrouwde te behouden als - waar nodig - de bakens te verzetten. De verschillende concrete opgaven uit dit beleidsplan alsmede de actieve opvolging op implementatie en planning, vormen daarom de rode draad van het werkprogramma van de kerkenraad en de geloofsgemeenschap.

Hoofdstuk 5. Missie en visie PGO

Onze missie

Onze missie - het antwoord op de vraag: waarvoor staat de PGO? – is als volgt:

De PGO is een gemeenschap van mensen met hun eigen levensverhaal en hun persoonlijke zoektocht naar zin en betekenis. De PGO laat zich inspireren en uitdagen door de Stem die klinkt in de verhalen uit de Bijbel, door Jezus Christus en door de traditie van het christelijk geloof. De PGO wil haar leden en niet-leden voeden door vieringen en ontmoetingen, gespreksgroepen en betekenisvol vrijwilligerswerk, kunst en muziek. De PGO biedt inspiratie voor het dragen van verantwoordelijkheid in de samenleving. De PGO is als geloofsgemeenschap deel van de samenleving en staat open en nieuwsgierig in die samenleving. Wij willen samen en persoonlijk een bijdrage leveren aan een rechtvaardige en zorgzame samenleving.

Hiermee wordt nauw aangesloten op het vorige beleidsplan van de PGO, zoals in het voorwoord is aangegeven drukken we met de titel "Bezieling delen" uit dat we een volgende stap maken in onze pelgrimage.

Onze visie

In het PGO-beleidsplan over de periode 2016-2020 is in het visie-hoofdstuk uitgebreid beschreven hoe wij als PGO mensen zien, wat voor gemeenschap wij vormen, wat ons inspireert en uitdaagt en hoezeer wij open en actief deel uit wil maken van onze samenleving⁴. Dat is nog steeds onze actualiteit. De vraag is vervolgens wat voor geloofsgemeenschap wij in 2025 willen zijn en wat wij daarmee beogen.

In 2025 is de PGO, in de complexe samenleving waarin velen op zoek zijn naar zingeving en verbondenheid, een verbindende en bezielende gemeenschap. De PGO als geloofsgemeenschap rond Woord en tafel biedt zingeving en verbinding voor zowel leden als niet-leden van de PGO. Zoals een tafellied zingt: "Voor ieder van ons een plaats aan de tafel."⁵

Deze visie vergt allereerst toelichting op de begrippen zingeving en verbinding. Ieder mens geeft betekenis aan zijn/haar leven, maar doet dat in iedere levensfase weer anders. Als PGO hebben wij onze eigen bronnen van betekenisgeving. Om te beginnen is er de Bijbelse schat van verhalen die onze cultuur diepgaand hebben bepaald. Vanuit de wens om onze bezieling te delen, zoeken wij de uitwisseling op met degenen die ook actief op zoek zijn naar zin en betekenisgeving. De grote diversiteit aan praktijken en verhalen die de christelijke traditie rijk is, willen we niet voor onszelf houden, maar willen we delen. Natuurlijk sluiten wij hiermee aan op de bestaande PGO-traditie van jaren. Dat wat waardevol is willen we behouden en blijven delen. In de komende beleidsperiode is ook actieve ontwikkeling van nieuwe contextualisaties, zoeken naar nieuwe vormen noodzakelijk, om aansluiting te vinden met allen die met ons zoeken naar zingeving.

4 Pelgrimage in verbondenheid, p. 2.

5 Lied 388 (liedboek 2013). In dit lied uit Iona wordt dit mooi uitgewerkt wat dit betekent voor ieder van ons: voor iedere vrouw, voor iedere man, voor jong en voor oud, want iedere stem, geeft klank aan het koor, beschadigd of gaaf, rechtvaardig of slecht, voor ieder van ons een plaats aan de tafel, een plaats om te zijn, een plaats om te worden.

Voor de komende jaren zien we voor de bedoelde versterking en vernieuwing de volgende vier beleidsprioriteiten:

1. Zingeving in het dorp: samen met anderen vormgeven aan zingeving

De PGO wil met anderen een platform zijn om aan zingeving te werken, haar bezieling te delen en zo, gelet op haar plaats in de samenleving, een open gemeenschap zijn. Een platform overstijgt oude, traditionele (PGO-)structuren en geeft juist ruimte om met partners van buiten de PGO onze doelgroepen te bereiken en te bedienen. Met iedereen die zich daartoe aangesproken voelt zoeken we naar zin, om zo te leren en te inspireren.

2. Zingeving met de jeugd (en hun ouders). Een open en uitnodigend platform voor kinderen, jongeren en hun ouders

De PGO wil nadrukkelijk samen met kinderen, jongeren en hun ouders zoeken naar zin en betekenis, naar geloof, hoop en liefde. Ouders en kinderen voelen zich vaak niet meer thuis in de bestaande structuren. Dat wil niet zeggen dat ze niet zoeken naar nieuwe vormen om hun geloof, hoop en liefde te delen. Ook jongeren geven nadrukkelijk aan dat in hun drukke agenda te weinig plaats is om even stil te staan bij het leven, de PGO wil daarvoor plaats bieden.

3. Zingeving met en voor ouderen, gelet op hun specifieke behoeften

De ouderen hebben onze samenleving en onze geloofsgemeenschap met hun inzet vormgegeven. Aansluitend bij hun specifieke behoefte en afhankelijk van in welke leeftijdscategorie zij zitten, wil de PGO een actief aanbod van ondersteuning én inspiratie creëren en hen begeleiden in hun specifieke vragen.

E.e.a. betekent dat de PGO ook met andere organisaties samenwerkt om de doelgroepen te bereiken: jeugd en jongeren, de groep ouderen van 70+. Uiteraard is elke doelgroep nog verder op te splitsen. De essentie is dat elke (sub)doelgroep een eigen benadering en werkwijze vraagt. Niet alleen om hen te bereiken, maar ook in te spelen op hún vraag én hun aanbod en daarop óns aanbod af te stemmen. Ten aanzien van kinderen, jongeren en hun ouders is extra aandacht en inzet vereist. Deze groepen zijn relatief moeilijk te bereiken en - hoewel hun behoeftes al vrij duidelijk zijn, geven zij nadrukkelijk aan dat in hun dagelijkse realiteit weinig plaats is om soms stil te staan bij het leven. Voor de groep ouderen geldt dat deze groep tamelijk omvangrijk is, wat een aparte opgave met zich meebrengt.

Met betrekking tot de middengroep tot zo'n 70 jaar stellen we voor geen aanvullend of specifiek beleid te ontwikkelen, Deze groep wordt bediend vanuit het brede aanbod van de PGO en is goed in staat daarin haar weg te vinden.

4. Organisatie en bedrijfsvoering

Om deze drie inhoudelijke prioriteiten te kunnen realiseren is op verscheidene punten versterking van de organisatie van de PGO noodzaak. In hoofdstuk 7 staan hiertoe zes thema's beschreven. Zwaartepunten hierin zijn een meerjarig solide financieel beleid, inrichting van een organisatie die slagvaardig is en waarin verantwoordelijkheden duidelijk zijn en in brede zin een beleid voor externe en interne communicatie.

Hoofdstuk 6. Beleid en uitvoering

Dit hoofdstuk is de concretisering van wat in voorgaande hoofdstukken aan de orde is gekomen: wat willen we in en met onze geloofsgemeenschap bereiken en hoe gaan we dat realiseren? De in het vorige hoofdstuk aangegeven prioriteiten, zingeving en spiritualiteit delen, Kinderen en Jongeren en Ouderen worden als eerste behandeld. Daarna worden in de inventarisatie (zie hoofdstuk 4) als belangrijk aangegeven thema's: vieren, pastoraat, diaconaat en zending en vorming, oecumene en samenleving behandeld. Daarbij gaat het naast het continueren van de activiteiten ook om de vraag hoe we de gewenste versterking en vernieuwing vormgeven.

Het thema, de specifieke doelgroep, wordt eerst kort toegelicht, gevolgd door de beschrijving van de te behalen doelstelling en de aanpak waarmee die doelstelling behaald kan worden.

Volledigheidshalve: de realisatie van de inhoudelijke doelstellingen is niet los te zien van de vierde prioriteit zoals die in hoofdstuk 7 (Organisatie en bedrijfsvoering) wordt uitgewerkt.

6.1 Zingeving en spiritualiteit delen

Toelichting. Voedsel voor de ziel? Lange tijd is er schroom geweest om "zieltjes te winnen". Daar zijn allerlei redenen voor⁶. Wij voelen ons ongemakkelijk bij het idee "vissers van mensen" te zijn. Erik Borgman ook,⁷ maar toch wil hij werk maken van dat "zielen winnen". We mogen de zielen van tijdgenoten niet aan zichzelf overlaten, zegt hij: "De ziel, die in het Grieks wordt aangeduid als *psyche*, is inderdaad dat wat een mens leven doet. En juist aan deze ziel lijden hedendaagse mensen massaal schade". Het gaat hem er niet om mensen voor de kerk te winnen, maar hen te laten delen in het leven in gemeenschap, met God, met de ander, met de schepping. Het gaat er in de kerk centraal om, zieltjes te winnen [...] want die zieltjes moeten zielen worden"⁸. Het roept de vraag op aan ons of onze eigen zieltjes in de kerk hebben kunnen uitgroeien tot een volwassen ziel. Het gaat nadrukkelijk niet om eenrichtingsverkeer, maar een wederkerig gebeuren: in het "winnen" van anderen, winnen wij zelf ook.

De laatste jaren is er sprake van een kentering, in ieder geval in de landelijke kerk. We zien het in de pioniersplekken die overal in het land zijn ontstaan. Er wordt gezocht naar nieuwe wegen om het Evangelie te delen. Wij geloven dat het tijd is dat de PGO ook op zoek gaat naar nieuwe wegen, in het besef dat we dat deels al doen (eigentijds kerstspel, Griekenland reizen, activiteiten in het Dorpscentrum). Grote vraag is natuurlijk: hoe doe je dat? Het begint met nieuwsgierigheid: wat ervaren leden van de PGO als voedsel voor de ziel en wat ervaren zinzoekers buiten de PGO als voedsel voor de ziel?

Zingeving en spiritualiteit delen is geen eenvoudige opgave want het is een omvangrijk, complex en PGO-breed vraagstuk; het beweegt zich op de terreinen van alle taakgroepen. Het is niet duidelijk te zeggen waar we op uit willen en kunnen komen. Er zijn geen blauwdrukken van wat het moet worden en hoe we daar moeten komen. Er is wel inspiratie in enkele eigen ervaringen (het bezoek aan Jorwerd, de Griekenlandreizen) en in ervaringen elders, bij voorbeeld het centrum voor bezinning en spiritualiteit in Leiderdorp (www.cbileiderdorp.nl) en ook in de pioniersplekken van de PKN (Ierenpionieren.nl). Daarom is hierna de volgende doelstelling geformuleerd.

Doelstelling. Het opbouwen van een min of meer stabiele groep belangstellenden voor uiteenlopende typen activiteiten op het terrein van zingeving en levensbeschouwing. Er is sprake van een succes als aan het einde van de nieuwe beleidsplanperiode een netwerk van personen is ontstaan dat zichzelf in stand houdt en groeiende is.

⁶ Sake Stoppels schrijft er over in hoofdstuk 5: "Zieltjes winnen? Wat is er eigenlijk tegen?" van het boek *Back to basics. Zeven cruciale vragen rond missionair kerk-zijn* (Boekencentrum 2017).

⁷ Erik Borgman (RK, dominicaan) schreef: *Waar blijft de kerk? Gedachten over opbouw in tijden van afbraak* (2015).

⁸ Sake Stoppels citeert instemmend A.A. van Ruler.

Aanpak. De uitvoering verloopt volgens een stapsgewijs proces van kennis en ervaringen opdoen en daaruit lessen trekken. De uitvoering wordt door de kerkenraad in handen gelegd van een speciaal team. Dat team, dat bij voorkeur wordt aangevoerd door een lid van de kerkenraad en waarin één van de predikanten als teamlid is opgenomen, bewandelt tegelijkertijd zes sporen:

- a) Bedenken en uitvoeren van activiteiten binnen het thema.
- b) Inspiratie en ideeën opdoen elders.
- c) Een plaatselijk en regionaal netwerk opbouwen.
- d) Het zelfstandig communiceren over de activiteiten met eigen communicatiemiddelen (denk aan een ("eigen") website en andere communicatiewijzen).
- e) Goed vastleggen wat er is gedaan en wat er is geleerd (kennis en aanpak archiveren).
- f) (Facetten van) Beleid ontwikkelen.

Drie zaken moeten vooraf door de kerkenraad worden vastgesteld: ten eerste waar het eigenaarschap berust en hoe daarover gecommuniceerd wordt, ten tweede heeft het team een (niet omvangrijk) aanvangsbudget nodig en ten derde wordt 0,5 fte binnen het predikantenteam vrijgemaakt.

Het team rapporteert halfjaarlijks aan de kerkenraad. In het periodieke overleg tussen kerkenraad en team wordt besloten over de voortgang - inhoudelijk, beleidsmatig en organisatorisch - van het initiatief. Vooralsnog is de kerkenraad eindverantwoordelijk; op termijn kan verzelfstandiging een optie zijn.

6.2 Kinderen, jongeren en hun ouders

Toelichting. In de achterliggende jaren is veel gedaan om kinderen, jongeren en hun ouders bij de PGO te betrekken. Hoewel de resultaten wellicht minder zijn dan waar we op hoopten, zijn er ook mooie successen geboekt, zoals het Kerstspel. Ook heeft de Jeugdkapel vele jongeren geïnspireerd. Bij kinderen en jongeren is een prioriteit gelegd omdat we menen hen iets van waarde te bieden te hebben, los van de leeftijdsopbouw van de huidige PGO. Voorbeelden daarvan zijn de mooie (bijbel)verhalen die ook voor hen in het nu betekenis kunnen hebben, overwegingen bij levensvragen, vrienden en vriendinnen etc. Activiteiten voor kinderen en jongeren kunnen betrekking hebben op alle facetten van de PGO: vieringen, anderen helpen (diaconaat), leren, duurzaamheid etc.

Doelstelling. De groep kinderen en jongeren "in en om de PGO" die zich aangesproken voelt en meedoet met wat de PGO in samenspraak met anderen biedt, is in 2023 duidelijk verbreed. De hoop is dat de kinderen en jongeren waardevolle ervaringen opdoen en bagage krijgen voor de rest van hun leven en indirect hopen we dat de betrokkenheid bij de PGO van kinderen en jongeren vergroot wordt en zo de diversiteit binnen de verschillende leeftijdsgroepen min of meer op peil blijft.

Aanpak. De Taakgroep Jeugd en Jongeren start een hernieuwde samenwerking met JOP, de "jongerenorganisatie van de Protestantse Kerk Nederland". De training van Jop heet: "Richting kiezen vanuit je geloof". De training is een programma op maat voor het werk voor kinderen en jongeren binnen de PGO. De training zorgt voor verbinding en inspiratie, waarbij we met elkaar worden uitgedaagd om alle jongeren en kinderen binnen onze gemeente, maar mogelijk ook daarbuiten, te bereiken en een goed fundament voor het werk voor Kinderen en Jongeren neer te zetten⁹. Gebaseerd op de verworven inzichten vanuit de genoemde training ontwikkelt de Taakgroep J&J een programma waarin experimenten worden voorbereid met het oog op het versterken van de aansluiting met kinderen, jongeren en hun ouders. Bij de opzet van het programma kan voortgebouwd worden op eerdere ervaringen binnen de PGO en op ervaringen en inzichten van JOP. Dit programma heeft de komende

⁹ Startpunt is de essentiële vraag: Waarom doen we wat we doen? "Een verschil maken in de levens van kinderen en jongeren, dat is de uitdaging in het Jeugdwerk. In de kerk kijken we vaak naar welke activiteiten we organiseren en hoe we dat doen. Maar veel essentiëler is de vraag: "Waarom doen we deze dingen? Wat is de essentie van ons jeugdwerk?"

periode hoge prioriteit, en moet "van" de hele PGO zijn. Dat wil zeggen dat uit de Taakgroep Jeugd en Jongeren een programmateam wordt gevormd dat het voortouw heeft in de ontwikkeling en uitvoering van het programma voor de hele PGO. Dit betekent dus dat andere PGO leden en andere taakgroepen daarbij betrokken kunnen worden. Eén lid van de Kerkenraad (jeugdambtsdrager) is bestuurlijk verantwoordelijk voor de voortgang van het programma; daartoe behoren een periodieke rapportage aan de Kerkenraad en het wegnemen van eventuele barrières voor de voortgang van het programma op PGO-niveau. Het programmateam beschikt over voldoende budget en formatie (ook uit het predikantenteam) en is vrij om externe samenwerkingen te verkennen en aan te gaan. Ook voor deze prioriteit wordt substantieel tijd beschikbaar gemaakt binnen het predikantenteam (0,5 fte).

6.3 Ouderen

Toelichting. De verschuivende leeftijdsopbouw van de PGO vergt op korte termijn aandacht. De PGO wil - wellicht ook voor ouderen buiten de kaartenbak - een gericht(er) aanbod voor ondersteuning gaan leveren. Dat vergt het een en ander van organisatie, vrijwilligers en professionals. De inzet en taakverdeling binnen het predikantenteam is daarbij uiteraard van belang.

Doelstelling. De PGO heeft in het begin 2022 een doordacht en werkbaar aanbod voor ouderen dat voorziet in de behoefte van ouderen en heeft hiertoe - in afstemming met andere lokale organisaties - de eigen organisatie kwalitatief en kwantitatief ingericht.

Aanpak. De aanpak is tweërlei: de kerkenraad verzoekt de taakgroep pastoraat zich in 2021 te bezinnen op inhoud en organisatie van het ouderenwerk/pastoraat, waaronder nadrukkelijk begrepen de samenwerking met andere organisaties in Oegstgeest. Aangesloten kan worden bij de initiatieven van de gemeente Oegstgeest en de wijkbezoekgroepen die door de kerken in samenwerking met de buurten worden opgezet. Hiermee kan ook geëxperimenteerd worden, bijvoorbeeld door het houden van casus-overleg, waarin de relevante ondersteuningsorganisaties betrokken zijn en proberen tot goede afstemming met elkaar te komen om zo de betrokkenen maximaal ter zijde te kunnen staan. Op basis van die bevindingen neemt de kerkenraad - in samenhang met de onlangs doorgevoerde reorganisatie en hetgeen in § 7.2 wordt opgemerkt - een onderbouwde beslissing over de samenstelling, inrichting en aansturing van het pastoresteam en de bijpassende taakverdeling binnen het predikantenteam.

6.4 Vieren

Toelichting. De vieringen in de PGO worden hoog gewaardeerd zoals onder andere blijkt uit de raadpleging. Dat betekent dat de huidige vieringen, die door velen worden gewaardeerd worden voortgezet. Maar tegelijkertijd is er behoefte aan vernieuwing, onder andere door meer diversiteit. Dat kan betrekking hebben op het tijdstip (niet alleen op zondagochtend), op variatie in de liturgie, op de aard van de dienst (bijvoorbeeld een vesper), op variaties in de doelgroepen (bijvoorbeeld diaconale vieringen, jeugddiensten), vieringen in de vorm van meditatieve momenten, variaties in de muziek, etc. Tegelijkertijd is diversiteit nog niet goed omschreven en is er geen duidelijk beeld van wat de weg is naar meer diversiteit van diensten. De TEK heeft vijf lijnen geschetst voor diversiteit in liturgie en kerkmuziek¹⁰. Thans is er geen duidelijke taak- en verantwoordelijkheidsverdeling rond de vieringen.

¹⁰ Zondagse vieringen: een flexibele standaard voor de zondagse vieringen, waarin met behoud van de vertrouwde opbouw er ruimte is voor vernieuwing; Themadiensten: aandacht voor "pluriformiteit", door de organisatie van diaconale vieringen, gezinsvieringen, jeugdkapelvieringen, startzondag, etc.; Gezamenlijk voorbereiden van vieringen: vergroten van de betrokkenheid door het gezamenlijk voorbereiden van vieringen; Alternatieve vormen van liturgie: naast traditionele vieringen ook alternatieve vieringen: Taize, Iona, Top 2000, etc.; Kerkmuziek: kerkorgel als instrument bij de ondersteuning van de gemeentezang.

Doelstelling. Het doel is om zo goed als mogelijk te voldoen aan de uiteenlopende belangstelling die er binnen en rond de PGO is naar verschillende typen diensten. Het streven is dat in de loop van de beleidsplanperiode een of meerdere voor de PGO "nieuwe" typen diensten op reguliere basis plaatsvindt. Waarbij de veronderstelling is dat hiermee een doelgroep of doelgroepen bereikt worden voor wie momenteel het aanbod van de PGO onvoldoende aantrekkingskracht heeft.

Aanpak. Met behoud van het bestaande worden de TEK-voorstellen daadwerkelijk uitgevoerd. Nieuwe typen vieringen worden beproefd en zo nodig verder ontwikkeld. Dan zal blijken waar binnen en buiten de PGO belangstelling voor bestaat. Van belang daarbij is de kennis te vergaren van wat er zoal in en rond de PKN aan initiatieven en experimenten plaatsvindt (denk aan Taizégebedsvieringen, Preek van de Leek, kliederkerkviering, etc.). De opdracht van de TEK wordt uitgebreid met het uitvoeren van de door hen voorgestelde en door de kerkenraad goedgekeurde aanbevelingen.

6.5 Pastoraat

Toelichting. In aansluiting op wat hierboven al is opgenomen over de ouderen als doelgroep: "de kern van pastoraat is omzien naar elkaar in de naam van Christus. Het is de hulp die we elkaar bieden om de weg met God te gaan, in alle omstandigheden van het leven". Op basis hiervan vinden in vrijwel alle protestantse gemeenten, ook in de PGO, huisbezoeken plaats, worden zieken bezocht, vinden Bijbelkringen plaats en zo voorts. Een groot aantal vrijwilligers draagt hieraan bij. In 2020 is een verandering van het PGO-pastoraat ingevoerd, met als aanleiding dat vanaf september geen drie maar twee predikanten beschikbaar zijn voor pastorale taken. De nadruk ligt op onderling pastoraat: het zijn vooral de leden van de geloofsgemeenschap die acht slaan op wel en wee van anderen. In de nieuwe opzet functioneren kringen en teams zoals een ouderenbezoekteam, een welkomsteam, Zorgzame Kerk en een team onderling pastoraat.

Doelstelling. Het doel van het pastoraat, zoals al beschreven in het vorige PGO-beleidsplan, is het volgende: "In het pastoraat gaat het om elkaar kennen en ondersteunen bij het zoeken naar zin en betekenis in het leven en in het geloven. Het is zowel gericht op het onderhouden en verdiepen van persoonlijk geloofsleven als op het onderhouden en versterken van de band tussen gemeenteleden". In de raadpleging is duidelijk het grote belang van de onderlinge band binnen de geloofsgemeenschap naar voren gekomen. Deze doelstelling is abstract en lastig "toetsbaar", maar wel bespreekbaar. Meetpunten (doelstellingen) ter beoordeling van deze werkwijze kunnen zijn: a) de mate waarin kringen daadwerkelijk functioneren, b) de mate waarin de (zeven) teams bemenst zijn, c) voor elk van de teams: de mate waarin het lukt de specifieke taak goed uit te voeren, kwantitatief en kwalitatief; d) de tijdbesteding van de pastores aan pastorale taken.

Aanpak. De start met betrekking tot de betrokkenheid van de gemeenteleden is veelbelovend. Veel mensen hebben zich aangemeld om actief een rol te vervullen. De nieuwe werkwijze van het pastoraat zal zich moeten ontwikkelen op basis van opgedane ervaringen. De Taakgroep Pastoraat brengt in het eerste jaar per kwartaal de ontwikkelingen in beeld en evalueert deze en brengt verslag uit aan de kerkenraad. In dit verband wordt geadviseerd een evaluator/interviewer van buiten de groep aan te stellen die de evaluatie van het pastorale werk organiseert en uitvoert. Uiteraard wordt in al het werk de verbinding gelegd zoals benoemd is onder "aanpak" in § 6.3.

6.6 Diaconaat en zending

Toelichting. Bezielen en bezield worden gebeurt vanuit de kerkelijke gemeente naar buiten en omgekeerd. Dit wordt op het gebied van diaconaat zichtbaar, de daad bij het woord, in het in beweging komen voor de ander in nood. Dat is meer dan financieel bijspringen in bijzondere situaties. Het gaat om gerechtigheid wereldwijd en aandacht voor de noden van onze medemensen op geestelijk, financieel en sociaal gebied.

Missionair gemeente zijn betekent samen onderweg gaan met mensen om ons heen, in onze directe

omgeving en daarbuiten. We willen onze inspiratie delen, bruggen bouwen tussen mensen met verschillende achtergronden. Diaconaat en missionair gemeente zijn krijgt vorm in de samenwerking met andere kerkelijke en maatschappelijke organisaties en het bijdragen aan en actief betrokken zijn bij verschillende projecten. Samen ontwikkelen we een aanpak waarmee wordt omgezien naar de ander binnen en buiten de kerk(en).

Binnen de PGO is de taakgroep Diaconaat en Zending (het College van Diakenen) de enige taakgroep die haar eigen fondsenwerving vormgeeft. De toegezegde bedragen zijn alle geoormerkt voor Diaconie, Werelddiaconaat en Zending. De taakgroep werkt samen met Kerk in Actie, de fondsenwervende organisatie van de landelijk Protestantse Kerk. Aanvullend draagt de taakgroep ook bij aan projecten van andere organisaties. Deze onafhankelijke positie versterkt de plaats die de kerk in het algemeen binnen de samenleving wil vervullen. Voor de taakgroep Diaconaat en Zending geldt dat ook voor haar plaats binnen de Oegstgeester samenleving en in de regio.

Doelstelling. Actief omzien naar elkaar, het vervullen van onze diaconale verantwoordelijkheid en vormgeven aan missionair gemeente zijn.

Aanpak. We richten onze blik op mensen in onze (plaatselijke) gemeente die om welke reden dan ook financiële of andere zorg en aandacht nodig hebben. Daarin trekken we gezamenlijk op met andere kerken in Oegstgeest en daarom participeren we in het Diaconaal Platform Oegstgeest van de Raad van Kerken Oegstgeest. Zo kunnen we ook samen met de andere kerken contacten met de burgerlijke gemeente optimaal houden. De taakgroep ondersteunt diaconaal centrum "De Bakkerij" in Leiden. Het informeren van gemeenteleden m.b.t. de diaconale collecten in de zondagse eredienst wordt voortgezet, evenals het organiseren van concrete acties, zoals de jaarlijkse Paasgroetenactie voor gedetineerden en het vormgeven van diaconale diensten. Dit zijn diensten voor jong en oud die de langlopende projecten onder de aandacht brengen, maar ook diensten met het oog op de schepping en duurzaamheid, in samenwerking met de Werkgroep Duurzaamheid. Missionair gemeente zijn krijgt vorm in samenwerking met de eigen pastorale teams andere kerken en maatschappelijke organisaties. Aandachtspunt is hoe de kerk present kan zijn in nieuwe woonwijken.

Zending, Werelddiaconaat en Ontwikkelingssamenwerking (ZWO) hebben binnen de Taakgroep een belangrijke plaats. Om de betrokkenheid van de gemeenteleden bij deze onderwerpen te vergroten, is in voorgaande jaren voor het steunen van meerjarige projecten gekozen. Ook de komende tijd steunen we projecten voor telkens twee jaar. Daarnaast kiezen we per kerkelijk jaar een zendingsdoel voor de bijdragen van de zendingsbus.

De taakgroep wil i.s.m. de diaken jeugd-oecumene het jeugddiaconaat graag verder ontwikkelen. Wij hopen met de keuze voor Kinderen in de Knel-projecten ook de eigen jongeren te kunnen betrekken.

6.7 Vorming, oecumene en samenleving

Toelichting. De kerntaken op dit gebied zijn eerder verwoord met "Inspelen op de actualiteit van maatschappelijke ontwikkelingen, het volgen van theologische ontwikkelingen en op basis daarvan brainstormen over nieuwe ideeën voor het komende seizoen voor wat betreft kringen, lezingen, films en voorstellingen". De taakgroep van de PGO werkt samen met andere partijen in de Raad van Kerken aan het programma dat jaarlijks wordt opgenomen in het Groene Boekje. Daarbij draagt elke organisatie haar "eigen" activiteiten aan. Zo ontstaat er een stapeling van activiteiten die niet altijd afgestemd (kunnen) worden en waarbij de inzet van vrijwilligers per geloofsgemeenschap vaak efficiënter kan. Verder is onduidelijk hoe vraaggericht het aanbod is. De doelgroepen zijn gemeenteleden en mensen "aan de rand van de kerkelijke gemeente". Activiteiten zijn voor iedereen toegankelijk.

Doelstelling. Het aanbieden van kringen, lezingen, films en voorstellingen, op basis van een onderzochte vraag en met een zo efficiënt mogelijke inzet van vrijwilligers vanuit PGO en andere (kerkelijke) deelnemers. Actief de samenwerking zoeken met andere partners, zoals de boekhandel, scholen, Volksuniversiteit Oegstgeest/Bibliotheek Bollenstreek, maar ook met geloofsgemeenschappen in de omgeving.

Aanpak. De taakgroep VOS gaat in samenwerking met de Raad van Kerken het aanbod en de inzet van vrijwilligers regionaal (boven plaatselijk) afstemmen. Voor wat betreft het PGO-aandeel wordt gekeken hoe een actievere bijdrage kan worden geleverd aan de zingeving in het dorp (zie paragraaf 6.1). Onderzocht kan worden of de verschillende groepen vrijwilligers zich tot één regionale activiteitengroep kunnen ontwikkelen, onder auspiciën van de Raad van Kerken Oegstgeest en indien mogelijk in samenwerking met de Raden van Kerken van omliggende gemeenten.

Hoofdstuk 7. Organisatie en bedrijfsvoering PGO

7.1 Algemeen

In eerdere hoofdstukken zijn onze missie, visie en uitvoeringsplannen beschreven. De wijze waarop de PGO haar organisatie inricht en ontwikkelt en haar bedrijfsvoering vormgeeft, ondersteunt deze transitie. Dat is geen geringe opgave. Dat de PGO in essentie een vrijwilligersorganisatie is, maar dat laat onverlet dat onze verantwoordelijkheden voor de organisatie, het personeel, de financiën en het vastgoed ook in de toekomst een hoge professionaliteit vragen.

In de laatste jaren is er gelukkig al veel bereikt, maar in een nieuwe beleidsperiode staan we weer voor de nodige uitdagingen. Daarbij kan niet genoeg benadrukt worden dat de voorbereidingen daartoe (de ontwikkeling van beleid, het bijeenbrengen van relevante informatie, advisering etc.) altijd gevolgd moeten worden door het maken van keuzes door de kerkenraad.

De PGO heeft voor zichzelf voor de periode 2021-2025 een aantal concrete opdrachten gesteld, op verschillende deelgebieden. Dit zijn in volgorde:

- Financiën (§ 7.2)
- Vastgoed (§ 7.3)
- Bestuur, organisatie & personeel (§ 7.4)
- Communicatie (§ 7.5)
- Duurzaamheid (§ 7.6)

Daarbij wordt per paragraaf steeds kort toegelicht wat de problematiek is, wat de te bereiken doelstellingen zijn en wat vervolgens de volgen aanpak is.

7.2 Financiën

Toelichting. De mogelijkheden van de kerkelijke gemeente worden voor een aanzienlijk deel bepaald door de beschikbare financiële middelen. Als kerk zijn we afhankelijk van eigen bijdragen van de kerkleden (denk aan kerkbalans, collectes etc.) en van inkomsten uit bijvoorbeeld verhuur en ondersteuning bij rouw- en trouwplechtigheden, om de uitgaven te kunnen dekken. Hier kampt de PGO al over een langere periode met een structureel gat tussen de jaarlijkse inkomsten en de uitgaven (Zie hoofdstuk 3 en de grafieken uit bijlage 1). Dit maakt het noodzakelijk om bewust met elkaar voor de middellange en lange termijn en op basis van onze visie, keuzes te maken. Daarbij wordt steeds meegewogen wat de financiële gevolgen daarvan zijn.

Bij dit alles zijn twee aspecten van groot belang: beschikking over juiste en volledige informatie (met name over de meest kapitaalintensieve onderdelen van onze begroting, vooral over ons vastgoed, maar ook over ons personeel en predikanten) en uiteindelijk de vastlegging in een meerjarenraming die de gemaakte keuzes duidelijk weerspiegelt. Om tot die meerjarenraming te komen is het College van Kerkrentmeesters overigens al druk bezig de nodige informatie bijeen te brengen om de kerkenraad te faciliteren bij zijn afwegingen ten aanzien van de grote kostenposten van de PGO.

Doelstelling. De PGO kiest voor een tweesporenbeleid van behoud en vernieuwing, met financiële parameters die een perspectief geven voor tenminste acht jaar. De PGO kiest voor investeren in kwaliteit, zowel naar mensen als in de voorzieningen. Tekorten op de begroting en het interen op het eigen vermogen van de PGO zijn naar verwachting onvermijdelijk. De PGO stelt zich ten doel de negatieve financiële resultaten (op basis van nader uit te voeren onderzoek, zie verderop) op jaarbasis te gaan limiteren en zo gedoseerd in te teren op het eigen vermogen. Als het eigen vermogen wordt aangesproken betreft dat altijd ofwel incidentele (niet bij begroting voorziene) uitgaven ofwel dat deel van het negatieve

exploitatie resultaat dat is behaald over een jaar dat ten laste wordt gebracht van de continuïteitsreserve.

Aanpak. Om voornoemde doelstellingen te bereiken worden achtereenvolgens twee stappen gezet:

- Stap 1: het College van Kerkrentmeesters presenteert in het laatste kwartaal van 2022 op basis van verzamelde informatie en inzichten een aantal scenario's ten behoeve van een meerjarenraming 2022 – 2029. Deze scenario's ondersteunen de kerkenraad in het maken van de keuzes op de middellange termijn, in elk geval ten aanzien van de kapitaalintensieve onderdelen van de begroting en de grenzen van het jaarlijkse begrotingstekort. Die keuzes zijn (ook) afgeleid van de visie op ons kerk-zijn, onze visie op het bezit en beheer van ons vastgoed (zie § 7.3) en de gewenste/noodzakelijke personeel- en predikantenbezetting van de PGO (zie § 7.4).
- Stap 2: als uitkomst van alle overwegingen van de kerkenraad wordt de meerjarenraming PGO-2022-2029 opgesteld; daarover wordt door de kerkenraad besloten in het derde kwartaal 2022. Jaarlijks zal de meerjarenraming worden aangepast op de ontwikkelingen en kunnen besluiten waar nodig worden aangepast. De meerjarenraming is hiermee een regulier onderdeel van het jaarlijkse begrotingsproces.

Aanvullend wordt de aanpak voortgezet ten aanzien van kostenbesparing enerzijds en de ophoging van inkomsten anderzijds. De PGO blijft - net als de afgelopen jaren - alert op het identificeren en implementeren van structurele kostenbesparende maatregelen, waarbij het uitgangspunt is dat de vitale functies van het kerk-zijn (pastorale, diaconale en liturgische opdracht) uitgeoefend kunnen blijven worden. Naast de recent genomen maatregelen (bijvoorbeeld de duurzame modernisering van het Willibrords Erf) blijft de PGO bezinnen op verdere maatregelen om de inkomsten (zowel structurele als incidentele) op te hogen en zo de kosten van de exploitatie te helpen dekken en de omvang van het eigen vermogen zoveel mogelijk in stand te houden.

7.3 Vastgoed

Toelichting. De PGO heeft de laatste jaren veel aandacht besteed aan het vastgoed, maar voor de komende beleidsperiode dient de vraag zich aan hoe het daarmee op termijn verder moet. Want kerk *bén* je, maar een kerk is ook een gebouw. In het geval van de PGO zijn er zelfs verschillende gebouwen in bezit én te beheren. De lasten daarvan drukken zwaar op de begroting van de PGO. Het is dus van belang dat er door de kerkenraad een duidelijke visie en strategie op het bezit en beheer van het PGO-vastgoed wordt ontwikkeld, afgeleid van de visie op ons kerk-zijn, het aantal leden en de omvang van het kerkbezoek.

Doelstelling. De kerkenraad beschikt over de relevante informatie en adviezen (o.a. exploitatie- en financiële informatie) om zijn eigen visie op en strategie ten aanzien van het bezit en beheer van het PGO-vastgoed te kunnen bepalen en vast te kunnen leggen. De jaarlijkse meerjarenraming zoals in § 7.2 genoemd, is op basis daarvan ingericht.

Aanpak. In het tweede, uiterlijk derde kwartaal van 2022 heeft de kerkenraad de meerjarige vastgoedvisie en -strategie vastgesteld, mede op basis van de relevante informatie en adviezen van CvK en onder diens regie ingeschakelde adviseur ten behoeve van een meerjarenonderhoudsplan. Deze meerjarige vastgoedvisie en -strategie wordt verwerkt in de meerjarenraming zoals genoemd in § 7.2.

7.4 Bestuur, organisatie en personeel

Toelichting.

Bestuur

De overleg- en besluitvormingsstructuur binnen de PGO is relatief ingewikkeld en onvoldoende transparant. De structuur knelt waar onduidelijk is waar (eind)verantwoordelijkheden liggen. De kerkenraad is volgens de kerkorde eindverantwoordelijk voor wat zich in de gemeente afspeelt. Zij geeft leiding aan het geestelijk leven van de gemeente en de opbouw van de gemeente ten dienste van de wereld. In 2019 heeft de PGO de bestuurlijke organisatie aangepast en vastgelegd in de plaatselijke regeling¹¹. De kerkenraad heeft een deel van haar taken toevertrouwd aan het breed moderamen en taakgroepen. Ook is er, door een gebrek aan voldoende ambtsdragers, soms geen vertegenwoordiging van taakgroepen in breed moderamen en kerkenraad. De structuur is niet altijd duidelijk en de eindverantwoordelijkheid wordt niet altijd actief ingevuld. Daardoor is niet altijd duidelijk wie verantwoordelijk is voor de uitvoering van genomen besluiten. Om de ambities van vernieuwing enerzijds en afnemende financiële ruimte anderzijds is het van belang dat taken van de kerkenraad goed uitgevoerd kunnen worden. Hiervoor is het van belang dat breed moderamen en taakgroepen op een juiste wijze invulling kunnen geven aan hun taken en verantwoordelijkheden.

Een belangrijke vraag voor de kerkenraad hierbij is: Hoe zorgen we dat beleid ook écht uitgevoerd wordt?

Organisatie & personeel

De PGO heeft een redelijk groot aanbod aan vrijwilligers, maar het aantal niet opgevulde vacatures blijft voortdurend hoog, waardoor de druk op andere vrijwilligers én predikanten hoog is. Kennelijk willen we te veel en/of is er niet voldoende regie op de te kiezen prioriteiten: "waarop gaan we lopen en wat laten we liggen?". Een belangrijk vraagstuk is hoe de ondersteuning van vrijwilligers en predikanten verbeterd kan worden. Naast een organisatievraagstuk, is er dus ook een personeelsvraagstuk over hoe we op termijn ons ondersteunend personeel en de predikanten gaan inzetten en met welke formatieomvang. Op dit moment is er een formatie van 1,73 fte aan ondersteunend personeel (organist, cantrix, koster, administratief medewerker kerkelijk bureau) en 2 fte predikanten. De inschakeling van voldoende en goede professionals is nodig om de vrijwilligers en de predikanten te ondersteunen en zo de PGO stabiel te laten functioneren. Het personeelsbeleid van de PGO is er steeds op gericht het juiste optimum te vinden tussen de personele lasten enerzijds en de noodzakelijke professionele ondersteuning én aansturing anderzijds. Dit vraagstuk luistert extra nauw voor de predikanten, omdat nu te veel van hun tijdsinzet opgaat aan tal van aansturing-, regel- en administratieve taken. Met alle stappen die al gezet zijn in de laatste jaren opgedane praktijk, is het nu zaak te kijken hoe de PGO haar organisatie en personeelsbeleid in meerjarig perspectief verder gaat ontwikkelen.

Doelstelling. We gaan uit van het principe dat de structuur volgend is op wat de PGO inhoudelijk wil bereiken. Daarom besluit de kerkenraad uiterlijk 1 juli 2022 over de bestuurlijke en organisatorische structuur die nodig is om de doelstellingen uit het beleidsplan te bereiken.

Aanpak. Om de doelstelling te bereiken wordt, in opdracht van de kerkenraad, een onderzoek uitgevoerd naar de passende bestuurlijke en organisatorische inrichting van de PGO. Het onderzoek, met in achtname van de kerkordelijke bepalingen, richt zich op:

- De inrichting van een efficiënte en transparante besluitvorming;

¹¹ De huidige overlegstructuur bestaat uit de kerkenraad (waarin alle ambtsdragers en predikanten zitting hebben) en het Breed Moderamen (waarin één predikant, de voorzitter, scriba, en uit alle taakgroepen een vertegenwoordiger zitting hebben). In de huidige structuur moet de vertegenwoordiger een ambtsdrager zijn. Op dit moment zijn niet alle taakgroepen in het Breed Moderamen vertegenwoordigd. Daarnaast vergaderen de taakgroepen zelfstandig en kunnen ook niet-ambtsdragers lid zijn van de taakgroepen. De opdrachtbeschrijving en het mandaat van de verschillende groepen wordt geregeld in de kerkorde (o.a. voor het College van Diakenen en het College van Kerkrentmeester) en aanvullend in de plaatselijke regeling.

- de inrichting en werkwijze van kerkenraad en van de taak- of werkgroepen;
- de regie op en balans tussen vraag en aanbod van vrijwilligerswerk in de PGO;
- de noodzakelijk geachte inzet van professionele krachten;
- de noodzakelijke geachte (professionele) coördinatie van vrijwilligers (incl. daarvoor benodigde formatie).

De drie laatstgenoemde punten leveren ook een duidelijk beeld op van de gewenste/noodzakelijke strategische personeelsplanning. Specifieke aandachtspunten in het onderzoek zijn: de optimale inzet van predikanten op hun kerntaken, de tussentijdse resultaten van de reorganisatie van het pastoraat zoals dat in 2020 is doorgevoerd en de gewenste rol van het Kerkelijk Bureau.

Nadrukkelijk wordt geadviseerd bij de uitvoering van het onderzoek een externe deskundige in te schakelen, met kennis van en ervaring in kerkorde en structuren.

7.5 Communicatie

Toelichting. De PGO kent thans geen overkoepelend beleid t.a.v. de interne en externe communicatie. De taak als zodanig is niet (centraal) belegd; de uitvoerende taken (bijv. website, bijdrage aan de Oké, opstelling gemeenberichten etc.) zijn afzonderlijk georganiseerd. De noodzaak van een overkoepelend PGO-beleid wordt echter nadrukkelijk gevoeld, net als voldoende regie en afstemming op de uitvoering daarvan. In 2015 is door een tijdelijke taakgroep communicatie van de PGO een aantal aanbevelingen (aanzet voor beleid) gedaan, die door de kerkenraad zijn besproken, zowel in 2015 en in 2018. De voornemens van toen hebben echter tot nu geen vervolg gekregen.

Doelstelling. Eind 2021 is het PGO-communicatiebeleid ontwikkeld, vastgelegd en vastgesteld, inclusief de gewenste structurele regie op en afstemming tussen de verschillende communicatie-activiteiten.

Aanpak. De kerkenraad stelt een commissie in die het PGO-communicatiebeleid uiterlijk in december 2021 formuleert en ter instemming voorlegt aan de kerkenraad. Dit beleid is afgeleid van de PGO-missie en visie zoals verwoord in hoofdstuk 5 van dit beleidsplan en de in 2015 opgestelde aanbevelingen. In het beleidsplan communicatie worden tevens concrete voorstellen gedaan voor uitvoering/implementatie in de periode, incl. de gewenste regie op en afstemming tussen de verschillende communicatie-activiteiten. Ook hier ligt een relatie tot het onderzoek zoals benoemd in § 7.2.

7.6 Duurzaamheid

Toelichting. In lijn met de missie van de PGO is aandacht voor duurzaamheid vanzelfsprekend. Aan het thema is in de PGO (ook in relatie tot haar omgeving) al wel aandacht besteed, maar het is van belang dat in de komende beleidsperiode - in aansluiting wat er al is - een verder uitgewerkt plan wordt opgesteld. Dat dient bestuurlijk gedragen te worden, waar mensen en middelen beschikbaar voor zijn en waar concrete doelstellingen leidend zijn voor de aanpak.

Doelstelling. Eind 2021 is een aanpak/beleid geformuleerd ten aanzien van de duurzaamheid door en in de PGO, tevens voorzien van een implementatieplan en benodigde inzet van mensen en middelen. Dit wordt ter vaststelling aangeboden door de kerkenraad.

Aanpak. Op basis van de handreiking toolkit groene kerken (<https://toolkit.groenekerken.nl/>) stelt een ad hoc-commissie (waartoe wordt gerekend de bestaande taakgroep Duurzame Kerk) een aanpak/beleid op dat voor het eind van 2021 wordt aangeboden aan de kerkenraad. Het voorziet in een implementatieplan, een overzicht van benodigde mensen en middelen en in duidelijkheid wie bestuurlijk en operationeel verantwoordelijk zijn.

Hoofdstuk 8. Monitoring en bijsturing van dit document

Een beleidsplan op papier zetten is één ding, maar de daadwerkelijke uitvoering ervan en tussentijdse aanpassing/bijsturing is een opgave op zich. De kerkenraad wil actief sturen volgens het plan-do-check-actie-principe (PDCA). Hiermee kan de kerkenraad zich voortdurend verantwoorden over de voortgang (naar tijd, financiën en kwaliteit).

Plan: Opstelling van het beleidsplan.

Do: de PGO c.q. de (taak)groepen geven uitvoering aan het beleidsplan, incl. de (meerjaren)ramingen.

Check: de beleidsplancommissie is bereid t.b.v. de kerkenraad één keer per jaar een rapportage op te stellen over de voortgang/uitvoering van de gemaakte afspraken in het beleidsplan. De kerkenraad bespreekt deze rapportage in een nader te bepalen mand van ieder kalenderjaar¹².

Act: de kerkenraad besluit over noodzakelijke aanpassingen/verbeteringen op basis van gemaakte rapportage en gedane voorstellen en communiceert dit naar de PGO-leden. (N.a.v. de besluiten door de kerkenraad wordt het meerjarenplan waar nodig aangepast, waarmee het weer in de Plan-fase zit.)

Bij de rapportage zoals genoemd onder "Check" wordt nadrukkelijk ook gerefereerd aan de voortgang van de opgesomde afgesproken acties zoals genoemd in de bijlage 2 van dit beleidsplan.

¹² Uiteraard zal de kerkenraad niet steeds een jaar willen wachten op een rapportage. Zij zal steeds halfjaarlijks volgens eigen afspraken de voortgang in de gaten te houden om tijdig bij te sturen waar nodig.

Bijlage 1

Tabel 1: Nederlanders en Christendom

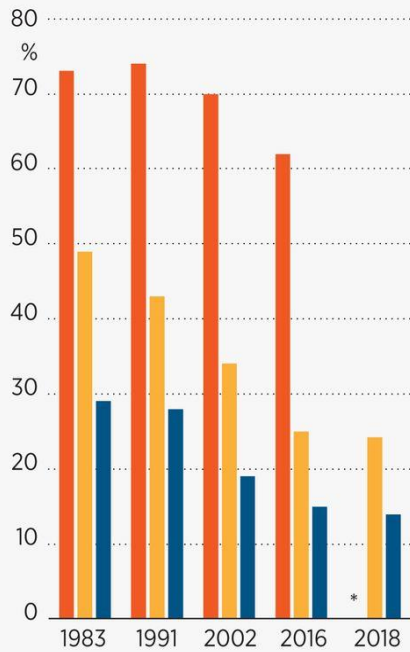
Nederlanders en christendom

In procenten

opgevoed in een geloof

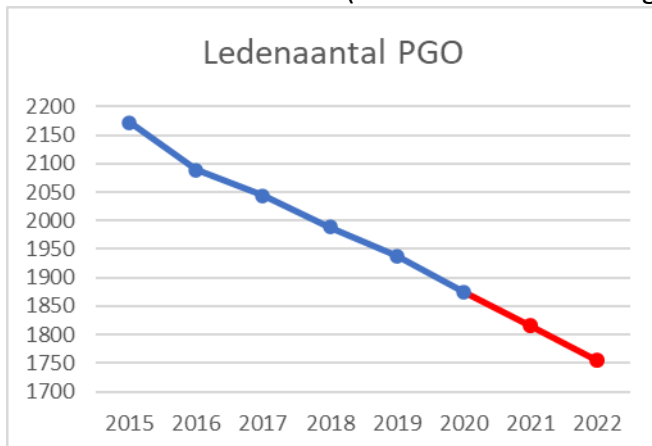
momenteel kerklid

minstens 1x per maand naar kerk

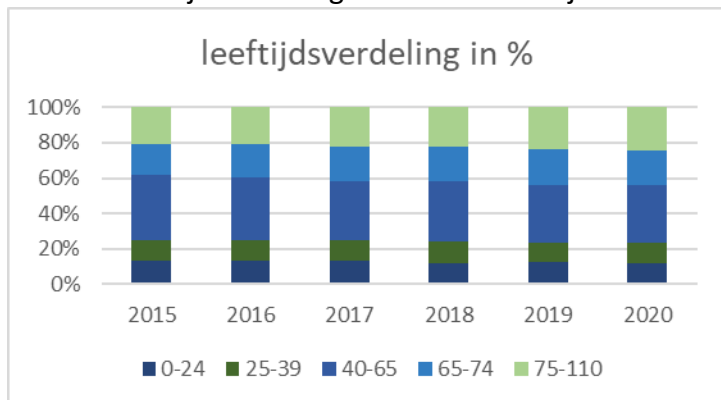

©TROUW | BRON: SCP *CIJFER OPGEVOED IN GELOOF 2018 NIET BESCHIKBAAR

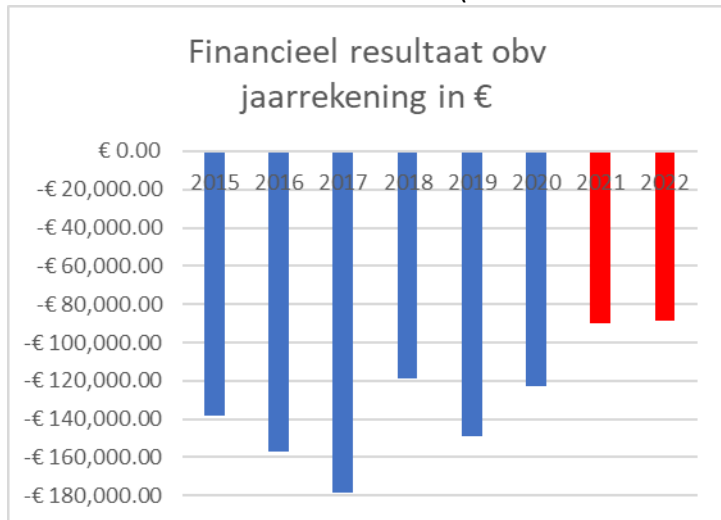
Tabel 2: Ledenaantal PGO (2021 en 2022 schatting)

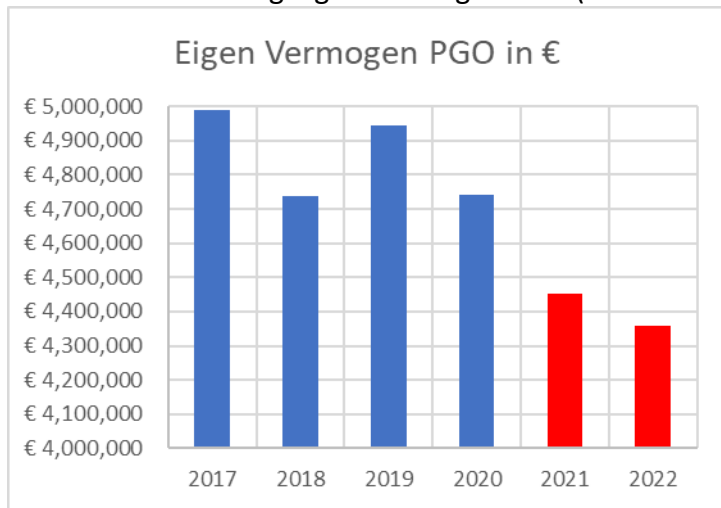
Tabel 3: Leeftijdsverdeling leden PGO in de jaren

Tabel 4: Financiële resultaten PGO (2021 en 2022 schatting)

Tabel 5: Ontwikkeling Eigen Vermogen PGO (2021 en 2022 schatting)

Bijlage 2: Overzicht van uit te voeren acties 2021-2025, in het beleidsplan opgenomen¹³

	Onderwerp	Actie	Wie	Uitgewerkt in:	Termijn
1	Zingeving en spiritualiteit delen	Instellen en inrichten van een team dat stapsgewijs te werk gaat: kennis en ervaringen opdoen en daaruit lessen trekken en doorontwikkelen. De kerkenraad ondersteunt de start met het besluit over de drie randvoorwaarden. 1. waar ligt het eigenaarschap en hoe wordt daarover gecommuniceerd, 2. aanvangsbudget en 3. vrijmaken 0,5 fte binnen het predikantenteam.	Kerkenraad en het daartoe ingerichte team	§ 6.1	Start in 2021
2	Kinderen, jongeren en hun ouders	Opzetten van (hernieuwde) samenwerking met Jongerenorganisatie van de PKN/training "Richting kiezen vanuit je geloof". Dit is het fundament voor het werk voor Kinderen en Jongeren door de PGO. Binnen het predikantenteam wordt substantieel tijd vrijgemaakt (0.5 fte). Elk kwartaal wordt aan de kerkenraad gerapporteerd over de voortgang.	Taakgroep Jeugd en Jongeren	§ 6.2	Termijn nog niet opgenomen in beleidsplan
3	Ouderen	Ten behoeve van een doordacht en werkbaar aanbod voor ouderen van de PGO dat voorziet in de behoefte van ouderen: <ul style="list-style-type: none"> - Taakgroep pastoraat bezint zich op verzoek kerkenraad op inhoud en organisatie van het ouderenwerk/pastoraat, waaronder begrepen de samenwerking met andere organisaties in Oegstgeest. - Op basis van die bevindingen neemt de kerkenraad - in samenhang met de onlangs doorgevoerde reorganisatie en hetgeen in § 7.2 is opgemerkt - een onderbouwde beslissing over de samenstelling, inrichting en aansturing van het pastoresteam en de bijpassende taakverdeling binnen het predikantenteam. 	Taakgroep Pastoraat	§ 6.3	Afronding in 2021
4	Vieren	Implementatie en uitvoeren van adviesnotitie van vijf lijnen voor diversiteit in liturgie en kerkmuziek TEK, incl. het inregelen van een duidelijke taak- en verantwoordelijkheidsverdeling rond de vieringen.	Taakgroep Eredienst en Kerkmuziek	§ 6.4	Termijn nog niet opgenomen in beleidsplan

¹³ Het betreft hier specifieke acties/interventies op beleids- en uitvoeringsniveau die van belang zijn voor de instandhouding en doorontwikkeling van de PGO als geloofsgemeenschap.

5	Pastoraat	Implementeren/uitwerken reorganisatie pastoraat van 2020 en uitvoeren van evaluatie.	Taakgroep Pastoraat	§ 6.5	Termijn nog niet opgenomen in beleidsplan
6	Diaconaat en Zending	In samenwerking met de Tg Jeugd en Jongeren en de jeugddiaken verder ontwikkelen van het jeugddiaconaat en de jeugd-oecumene.	Taakgroep Diaconaat & Zending	§ 6.6	Termijn nog niet opgenomen in beleidsplan
7	Vorming, Oecumene en samenleving	In samenwerking met de Raad van Kerken het aanbod en de inzet van vrijwilligers m.b.t. activiteiten regionaal afstemmen (incl. onderzoek naar één regionale activiteitengroep).	Taakgroep Vorming, Oecumene en Samenleving	§ 6.7	Termijn nog niet opgenomen in beleidsplan
8	Financiën	Stap 1: het College van Kerkrentmeesters (CvK) presenteert op basis van verzamelde informatie en inzichten een aantal scenario's ten behoeve van een meerjarenraming 2022 – 2030, incl. visie op vastgoed, predikantsplaatsen en personeelsformatie. Kerkenraad maakt afwegingen en geeft CvK opdracht tot vervolgstap 2. Stap 2: als uitkomst van alle overwegingen van de kerkenraad wordt de meerjarenraming PGO-2022-2030 opgesteld; daarover wordt door de kerkenraad besloten.	Stap 1: College van kerkrentmeesters + kerkenraad Stap 2: vaststelling MJR door kerkenraad, opstelling door CvK	§ 7.2	Presenteren informatie in kader stap 1: Kwartaal 1 2022. Verstrekken opdracht MJR aan CvK door kerkenraad uiterlijk Kwartaal 2 2022. Afronding stap 2 Kwartaal 3 2022
9	Vastgoed	Opstellen meerjarige vastgoedvisie en -strategie vastgesteld, mede op basis van de relevante informatie en adviezen van CvK en onder diens regie ingeschakelde adviseurs. Deze meerjarige vastgoedvisie en -strategie wordt verwerkt in de meerjarenraming (uitgewerkt in § 7.2).	Opdracht en besluitvorming: kerkenraad, opstelling door CvK	§ 7.3	Oplevering/rapportage: Kwartaal 3 2022.
10	Organisatie en Personeel	Onderzoek naar de wenselijke opzet en inrichting van de PGO als vrijwilligersorganisatie. Het onderzoek, met in acht-neming van de kerkordelijke bepalingen, richt zich op: - De inrichting van een efficiënte en transparante besluitvorming; - de inrichting en werkwijze van kerkenraad en van de taak- of werkgroepen; - de regie op en balans tussen vraag en aanbod van vrijwilligerswerk in de PGO; - de noodzakelijk geachte inzet van professionele krachten - de noodzakelijke geachte (professionele) coördinatie van vrijwilligers (incl. daarvoor benodigde formatie). De drie laatstgenoemde punten leveren ook een duidelijk beeld op van de gewenste/noodzakelijke strategische personeelsplanning.	Kerkenraad opdrachtgever van Ad hoc-commissie PGO. In elk geval met deelneming van een externe deskundige en een deelnemer namens CvK.	§ 7.4	Oplevering/rapportage: Kwartaal 2 2022 Besluit Kerkenraad voor 1 juli
11	Communicatie	Opstelling van PGO-communicatiebeleid, inclusief de gewenste regie op en afstemming tussen de verschillende communicatie-activiteiten.	In te stellen ad hoc-commissie	§ 7.5	Afronding 1 januari 2022 (vaststelling kerkenraad)
12	Duurzaamheid	Medio 2021 is – op basis van de toolkit groene kerken - een aanpak/beleid geformuleerd ten aanzien van de duurzaamheid door en in de PGO, tevens voorzien van een implementatieplan en benodigde inzet van mensen en middelen.	In te stellen ad hoc-commissie/werkgroep Duurzaamheid	§ 7.6	Afronding 1 januari 2022 (vaststelling kerkenraad)
13	Monitoring en bijsturing beleidsplan	Bepalen jaarlijkse monitoring beleidsplan door beleidsplancommissie.	Opdracht door kerkenraad aan beleidsplancommissie	H 8	Afronding juni 2022 (vaststelling kerkenraad)

